

Çocuklarda Karar Verme Becerileri

Mart, 2024

İÇERİK

- Karar Vermek Nedir? 2
- Karar Vermeyi Engelleyen Nedenler 3
- Karar Verme Aşamaları Nelerdir? 4
- Karar Verme Üzerine Bazı Araştırma Sonuçları 5
- Kararsızlık Fare Deneyi 6
- Aileler İçin Öneriler 7

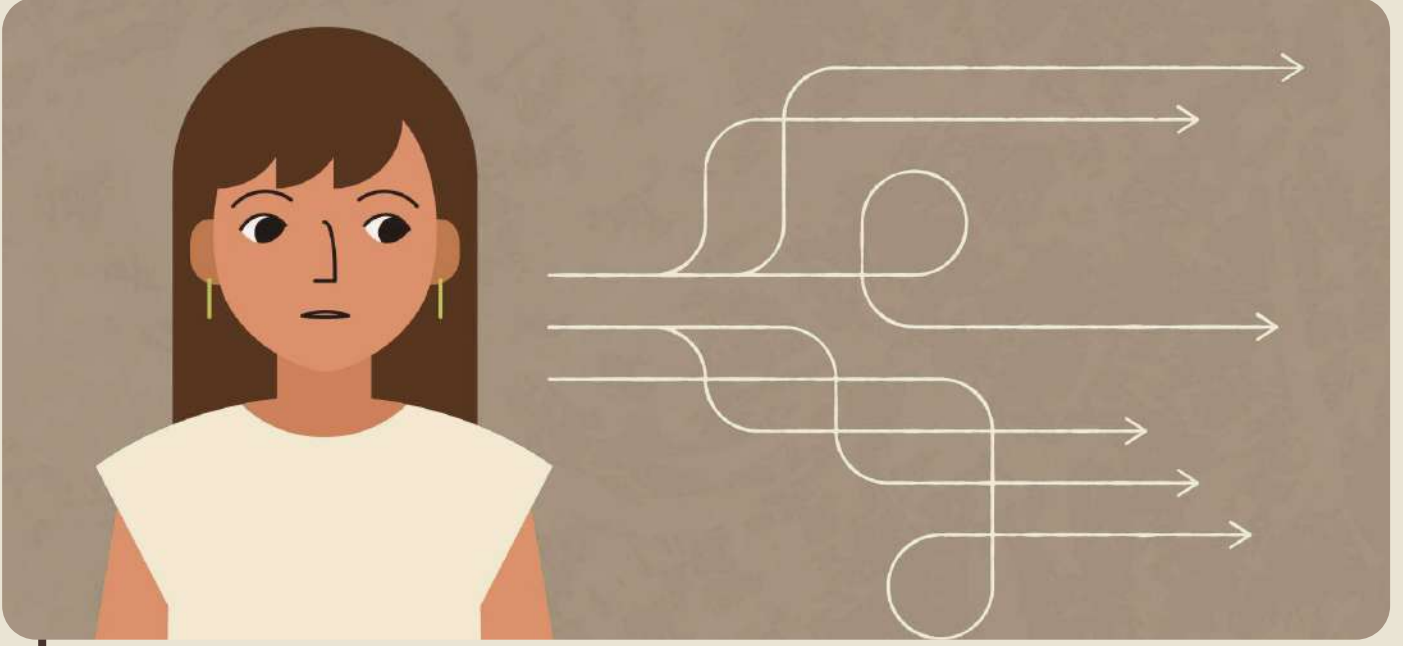
Yaşayan bir birey olarak gündelik hayatta çoğu kez herhangi bir durumla ilgili karar verme durumuyla karşı karşıya kalmaktayız. Bunlar bazen yemek, elbise veya aksesuar tercihi gibi basit karar verme durumları olurken, bazen eş ve meslek seçimi gibi hayatımızın geri kalanını etkileyen önemli kararlar olabilmektedir. Bu kararları verirken kimi zaman bilinçli bir şekilde davranırken kimi zaman ise bilinçsizce karar vermekteyiz.

Karar Vermek Nedir?

- En genel anlamıyla karar verme; bireyi, hedefe götürecekt muhtemel olasılıklardan birini veya en uygun olanını seçme işlemi olarak tanımlanmaktadır.
- Karar kelimesi ise sözlüklerde "bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı" olarak tanımlanmaktadır.

Karar verme, bir süreci ifade etmektedir. Karar verme durumunun gerçekleşmesi için birden çok alternatifin olması gereklidir. Böylece alternatifler birbirleriyle karşılaştırılarak amaca en uygun olanı seçilir.

Eğitim yoluyla kazandırılmış olan karar verme becerisini kullanarak almış olduğumuz kararlar hayatımızı olumlu yönde etkilerken, bu beceriden yoksun bir şekilde almış olduğumuz kararlar yaşamımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla birlikte etkili karar verme becerisine sahip olmayan bireylerin yaşamlarında olumsuz durumlarla karşılaşma olasılığı daha yüksektir.

Karar Vermeyi Engelleyen Nedenler

- Seçeneğin çok olması
- Özgüven eksikliği
- Risk almayı istememek
- Sınırlı bilgiye sahip olunması
- Yeterli zaman olmayışı
- Korku ve kaygılar
- Mükemmel karar vermeyi istemek

”
Hiçbir şey karar verme yeteneğine sahip olmak kadar zor ve onun kadar kıymetli değildir.

NAPOLÉON
BONAPARTE

Buridan'ın Eşegi Paradoksu

Aç ve susuz bir eşek düşünün. Kendisine eşit mesafede duran saman yığını ve su kovası arasında bir seçim yapması gereken aç ve susuz bir eşek düşünün. Eşek o kadar açtır ve o kadar susuzdur ki önce hangisine gideceğine bir türlü karar veremez. Hangi seçeneğe yöneleceğini düşününce sonunda hem açlıktan hem de susuzluktan ölür. **Buridan'ın bu paradoksuna göre seçenekler eşitse; kararsızlık birini harekete geçmekten öylesine alıkoyar ki sonunda kişi alabileceği en büyük zararı alır.**

KARAR VERME BECERİLERİNİN AŞAMALARI

1) TANIMLAMA

Karar verilecek konuyu ya da problemi tanımlamak karar verme için ilk adımdır. Öncelikle sorunla ilgili ya da karar vermemiz gereken durumla ilgili yeterli derecede bilgi toplanır.

2) SEÇENEKLERİ BELİRLEMEK

Bu aşamada alınacak kararlar ilgili tüm seçenekler belirlenip değerlendirilir. Alternatiflerin neler olduğuna bakılır. Ayrıca seçeneklerin artı ve eksileri üzerinde durulur.

3) KARAR VERMEK

Bir önceki aşamada sıraladığınız seçeneklerden hangisini seçmenin daha uygun olacağı kararlaştırılır. Bu aşamada bazı kararların geri dönüşünün olabileceği bazılarının ise mümkün olamayacağı unutulmamalıdır.

Yola Çık!

Yolda Ol!

Bir Yerden Başla!

4) PLAN YAPMAK

Alınan kararların uygulanabilmesi için planlama yapmak şarttır. Kararınızı uygulamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı ve nelerin kararınızı uygulamada size zorluk çıkaracağını belirlemeniz gerekecektir. Ayrıca zamanlamayı iyi ayarlamak da kararın etkili olabilmesi için çok önemlidir.

5) DEĞERLENDİRMEK

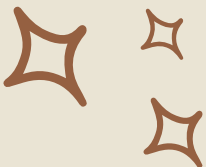
Bu aşamada aldığınız kararlar ilgili kar-zarar değerlendirmesi yapabilirsiniz. Diğer seçeneklerinizle kararınız arasında beklentilerinizin ne ölçüde karşılandığını kıyaslayabilirsiniz. Topladığınız bilgileri bir sonraki karar verme sürecinizde kullanabilirsiniz. Değerlendirme aşaması bir sonraki karar verme süreciyle ilgili bize rehberlik eder.

Karar Verme Üzerine Bazı Araştırmalar

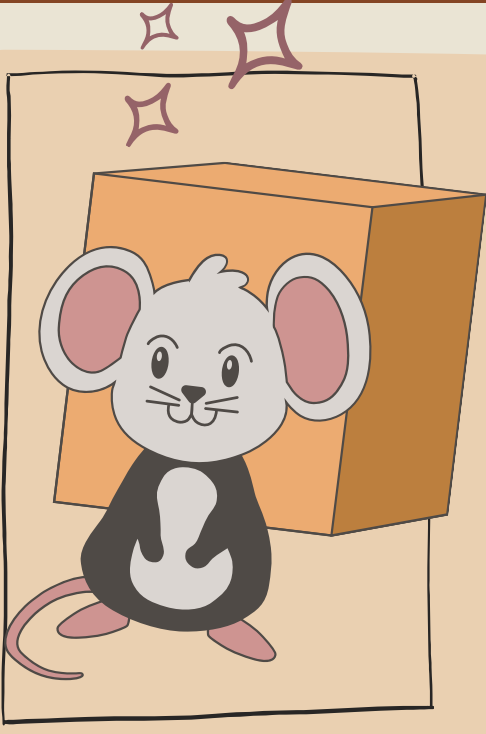
- Aynı zamanda **aile içi iletişimin iyi ve aile yapısının esnek bir yapıda olduğu ailelerde** bu durumun ergenlerin, ailede alınan kararlara katılmasını sağlayarak, karar verme becerisinin gelişimine katkı sağladığı, aksine **otoriter koruyucu ve istekçi anne baba tutumlarının hakim olduğu ailelerde** ise bu durumun ergenlerin karar verme becerilerinin gelişimini engellediği ortaya koyulmuştur.

- Yapılan araştırmalarda gençlerin karar verme becerileri **gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Gelecek kaygısı duyma sıklığı azaldıkça** karar verme becerilerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
- **Cinsiyete göre araştırmalar incelendiğindeyse çoğunlukla kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla bağımsız karar vermede daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.**

FARE DENEYİ

Profesörün biri elinde bir fare ve kutu ile sınıfa girdi. Öğrencilerin şaşkın bakışları arasında fareyi kutunun içine koydu. Kutuyu kapattıktan sonra salona dönerek:

“Bu kutuya iki gün kimse dokunmayacak dokunan bu dersi geçemez!” dedi ve salondan çıkıp gitti.

Salondaki öğrenciler olaya bir anlam verememişlerdi. Kimisi kutunun içindeki fareyi çıkarmayı düşündü ama cesaret edemedi.

İki gün boyunca ders görülen sınıfta kutu öylece kaldı. Ne olacağını merak ederek iki gün geçirdiler. İki gün sonunda tekrar dersi olan profesör salona girdi ve kutuya yaklaşarak açtı. Tabii ki kutunun içindeki fare artık yaşamıyordu. Öğrencilerden birçoğu üzülmüştü.

Profesör sınıfa dönerek farenin neden yaşamını yitirmiş olabileceğini sordu. Sınıftan birçok farklı ses ve fikir yükseldi. Her öğrenci olabilecek ihtimalleri saymıştı.

Profesör kutuyu havaya kaldırıp içini öğrencilere gösterdi. Kutunun her tarafı kemirilmiş vaziyette ve minik deliklerle kaplıydı. Ardından devam etti:

“Görüyorsunuz değil mi? Fare anlaşılın bu kutudan çıkmak için epey mücadele etmiş. Bunu kutunun içindeki minik diş izlerinden ve irili ufaklı deliklerden anlıyoruz. Ancak şu var ki farenin hayatını sizin dediğiniz gibi ne havasızlık ne de açlık aldı. Buna sebep olan iki şey var: Kararsızlık ve korku...”

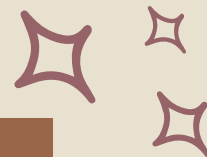
Kararsızlık; çünkü fare kutunun her yerini parçalayıp, her noktayı ayrı ayrı kemireceğine sadece tek bir köşesini ısırıp parçalasaydı ve bunda da kararlı olsaydı o deliği büyütecek ve kutudan çıkıp kurtulacaktı.

Korku; çünkü eğer siz öğrenciler benden ve notlarının düşmesinden böylesine korkmasaydınız, kutuyu açıp fareyi serbest bırakabilirdiniz. Ancak korkudan dolayı size yanlış gelen bir işe göz yumdunuz.”

Aileler İçin neriler

- Çocuğunuzun yaşına uygun sorumluluklar almasına izin verin. Aldığımız kararlar beraberinde yeni sorumluluklar getirir. Sorumluluk alamayan çocukların sağlıklı kararlar verebilmesi mümkün değildir.
- Çocuğunuzu emek verdiği ve başarılı olduğu alanlarda takdir edin. Takdir edilmek çocuğun özgüvenine katkı sağlar. Kendine güveni olmayan bireyler için karar vermek oldukça zordur.
- Karar verme becerileri problem çözme becerilerini de içerir. Bu nedenle sorunlarıyla baş etmede çocuğunuza rehberlik edin.
- Karar verme süreçlerinin sağlıklı olabilmesi için seçeneklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olunması şarttır. Çocuğunuza doğru kaynaklardan en doğru şekilde bilgi toplamayı ğretin.
- Konuyla ilgili çocuğunuza yardımcı olamadığınızı düşündüğünüz anlarda bir uzmandan yardım alın. Okul rehberlik servisleri, Rehberlik ve araştırma merkezleri, ocuk ve ergen psikiyatristleri ya da psikologlar başvuruda bulunabileceğiniz birimlerdir.

Suşehir Ram

@susehrram

@SusehriR

İLETİŞİM

**ADRES: KEMALPAŞA
MAHALLESİ ORDU CAD.
NO:24/1
SUŞEHİRİ/SIVAS**

0346 311 58 40

<https://susehrram.meb.k12.tr>

SURAM BÜLTEN

KAYNAKÇA

- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/229953>
- <https://www.fethiyepsikiyatri.com/kararsizlik-ve-getirdigi-sorunlar/>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/387851>
- https://istanbulkizanadoluihl.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/10/749714/dosyalar/2021_03/10133924_DEN EY.pdf
- <http://dspace.yildiz.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1/2469/5559.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- <http://acikerisim.karabuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/650/10299967.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- <https://www.iienstitu.com/blog/neden-kararsizlik-yasariz>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/229953>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/767897>

